

1.02 Pregledni znanstveni članek

UDK 929Gorup J.:75(497.4)

Prejeto: 6. 11. 2009

Damir Globočnik

dr. umetnostne zgodovine in muzejski svetovalec, kustos za umetnostno zgodovino in galerijsko dejavnost, Gorenjski muzej,
Tomšičeva ul. 44, SI-4000 Kranj
e-pošta: damir.globocnik@guest.arnes.si

Slikar Josip M. Gorup (1898–1926)**IZVLEČEK**

Slikar Josip Gorup je bil rojen leta 1898 na Reki Amaliji Gorup in trgovcu in tovarnarju Milanu Gorupu pl. Slavinjskemu, ki je bil sin reškega podjetnika Josipa Gorupa pl. Slavinjskega. Slikarstvo je študiral v Pragi in Berlinu. Leta 1923 se je naselil v počitniški hiši v Podbrezjah na Gorenjskem. Slikal je tudi v ateljeju v Ljubljani. Oktobra 1926 se je smrtno ponesrečil v Triglavskem pogorju. Maja 1926 se je v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani predstavil na skupni razstavi z Božidarjem Jakcem. Večino Gorupove umetniške zapuščine sta hranili slikarjeva mati in sestra Ksenija Gorup pl. Slavinjska, poročena Hribar. Leta 1939 sta likovna dela prinesli v grad Strmol. Danes je v gradu 30 Gorupovih del. Prevladujejo upodobitve živali v akvarelni in tempera tehniki. Dober vpogled v Gorupova likovna prizadevanja nam nudijo njegove ilustracije živali v naravnem okolju za revijo Lovec, ki presega zahteve tedanje vinjetne ilustracije. Ilustracije je pripravljajal od leta 1920 dalje.

KLJUČNE BESEDE

Josip (Joz) M. Gorup, slikarstvo, likovne zbirke, ilustracije, revija Lovec

ABSTRACT**PAINTER JOSIP M. GORUP (1898–1926)**

The painter Josip Gorup was born in 1898 in Rijeka, to Amalija Gorup and Milan Gorup von Slavinjski, a trader and industrialist, son of a Rijeka entrepreneur Josip Gorup von Slavinjski. He studied painting in Prague and Berlin. In 1923, he settled in a family holiday house at Podbrezje in Upper Carniola. He also painted in his studio in Ljubljana. In October 1926, he died in an accident in the Triglav mountains. In May 1926, his work was displayed at a joint exhibition with Božidar Jakac at the Jakopič Pavilion in Ljubljana. Most of Josip Gorup's fine art legacy was stored by his mother and sister Ksenija Gorup von Slavinjska, married Hribar. In 1939, his paintings were transferred to the Strmol Castle. Today, the castle houses thirty Gorups. Most of his works are mostly watercolour or tempera paintings of animals. A valuable insight into his artistic endeavours is provided by his illustrations of animals in their natural habitat for the Lovec review that transcended the requirements of the then vignette illustration. He was engaged in illustrations from 1920 onwards.

KEY WORDS

Josip (Joz) M. Gorup, painting, collections of fine arts, illustrations, the Lovec review

Življenjsko in ustvarjalno pot slikarja Josipa Gorupa pl. Slavinskega (Slavinskega)¹ lahko delno rekonstruiramo na podlagi biografskih drobcev ter ohranjenih ali reproduciranih del. Josip (Jozi) Marija Gorup je bil rojen 27. septembra 1898 na Reki Amaliji Gorup (1871–1948) in Milanu Gorupu pl. Slavinskemu (1870–1914). Starša sta bila bratranec in sestrična. Trгоvec in tovarnar Milan Gorup je bil sin reškega podjetnika Josipa Gorupa pl. Slavinskega, Amalija pa hči njegovega brata Franca Gorupa.²

Josip Gorup je otroštvo preživel na Reki. Med prvo svetovno vojno se je njegova družina preselila v Ljubljano, kjer je obiskoval realno gimnazijo. Leta 1920 je odšel v Prago, kjer je študiral slikarstvo, sprva v privatni slikarski šoli prof. Engelmüllerja (najbrž češki krajinski slikar in grafik Ferdinand Engelmüller),³ nakar se je vpisal na akademijo. Absolviral naj bi pri prof. Loukoti (najbrž slikar Josef Loukota).⁴ Študij je nadaljeval v Berlinu, v šoli prof. Wolfsberga in prof. Kocha (najbrž slikar Karl Georg Koch).⁵ Po povratku v domovino leta 1923 se je naselil v počitniški hiši v Podbrezjah na Gorenjskem in se posvetil slikarstvu.⁶

Slikal je tudi v ateljeju v Ljubljani. Stanoval je najbrž v stanovanju Gorupovih na Beethovnovi ulici 15. Gorupovi so bili v prijateljskih stikih z družino Dragotina in Evgenije Hribar. Dragotin Hribar je Josipu Gorupu in njegovemu slikarskemu vrstniku Božidarju Jakcu (1899–1989) odstopil prostor za slikarska ateljeja v večstanovanjski stavbi v Gradiškem predmestju (Gradišče 7).

Josip Gorup naj bi se 14. oktobra 1926 smrtno ponesrečil na lovu oziroma med slikanjem v Triglavskem pogorju. Kratko poročilo o Gorupovem izginotju je v Planinskem vestniku objavil Jakob Aljaž: "Prenočil je 14. oktobra t. l. v Mojstrani, Hotel Triglav, kjer je povedal, da gre v Vrata in bo tam v pečinah gamse slikal. Nameraval je iti iz Vrat čez Križke Pode ter dolino Pišnice v Kranjsko Goro. Bilo je slabo vreme, dež in sneg. – Ker se od nikoder ni povrnil, so ga skrbno iskali v slabem vremenu več dni vodniki in lovci iz Mojstrane v Vratih, na Križkih Podih, pa ga niso našli. – Ravno tako so ga iskali možje iz Kranjske Gore po Pišniški dolini do Križkih Podov, takisto zaman. Brezuspješeno je bil tudi trud planincev tovarišev. Počiva v prezgodnjem, neznanem grobu."⁷

Domači so bili prepričani, da je Josip Gorup storil samomor zaradi nesrečne ljubezni. Žaljubljen je bil v mladostno prijateljico, baronico Karmen Codelli pl. Fahnenfeld (1901–1965), ki pa si je zaradi duševnih depresij in nestalnega zaslužka ni upal prositi za roko.⁸ Depresijam je bila podvržena tudi sestra Eleonora (1895–1936). Zaradi "živčne bolezni" naj bi se zdravil med služenjem vojaškega roka. Zgovernjo je dejstvo, da je Josip Gorup umrl na dan poroke baronice Codelli z grofom Barbom. Njegovo truplo so našli Nemci med drugo svetovno vojno. Sestra Ksenija Gorup pl. Slavinska (1905–1944) in njen soproj Rado Hribar sta ga pokopala na ljubljanskih Žalah.

Razstavljal najbrž ni veliko. Leta 1924 ga srečamo na razstavi slovenskih likovnih umetnikov, ki je gostovala v češkem Hodoninu. Na razstavi so sodelovali člani slovenskih likovnih društev. Razstave se je udeležil kot član "Strokovnega združenja jugoslovanskih oblikujočih umetnikov s področja Slovenije".⁹

Maja 1926 se je v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani predstavil na skupni razstavi z Božidarjem Jakcem.¹⁰ Zaradi razstave in druženja z Božidarjem

¹ Kratka opredelitev življenja in likovnega opusa Josipa M. Gorupa je bila objavljena v tematski številki *Kronike Iz zgodovine gradu Strmol na Gorenjskem*, v kateri se nahaja tudi seznam Gorupovih del, ki so danes v gradu Strmol. V pričujoči članek so vključeni dodatni podatki o Josipu M. Gorupu. Članek dopolnjuje seznam Gorupovih ilustracij v reviji *Lovec* v letih 1920 do 1939 in dvoje nedavno evidentiranih slik: "Srtnjak", 1922, olje, platno, 92 x 75 cm (skupaj z okvirjem), last: Igor Bavčar, in "Krajina", nedatirano, 34 x 48 cm, akvarel, papir, last: Angelika Hribar, Ljubljana.

² *Iz zgodovine gradu Strmol na Gorenjskem*, str. 223, Angelika Hribar: Strmolski graščak Rado Hribar in njegova rodbina.

³ Privatna šola Ferdinanda Engelmüllerja (1867–1924) je bila od 1915 v palači Hrzanek na Hradčanih (v nekdanjem stanovanju Tomaša Garrigua Masaryka). Od 1920 je bila uradno povezana s praško akademijo likovnih umetnosti. Imela je status pripravljalne stopnje (oddelka) za likovno akademijo (Jan Baleka, geslo o F. Engelmüllerju, *Saur Allgemeines Künstler-Lexikon der Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker*, str. 58).

⁴ Josef Loukota (1879–1967) je na praški akademiji 1910 nasledil Bohumirja Roubalika. Na akademiji je vodil slikarsko pripravljalnico (*Ottův slovník naučný nové doby*, str. 1301).

⁵ Karl Georg Koch (1857–1936) se je uveljavil kot slikar panoram in dioram, lovskih, športnih in vojaških motivov ter kot grafik in ilustrator. Kasneje se je posvetil živalskim motivom. Od 1896 je poučeval na berlinski akademiji. Od 1914 je bil predstojnik oddelka za slikanje živali na Visoki šoli za likovne umetnike (Hochschule der bildenden Künstler) v Charlottenburgu (*Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart*, str. 73).

⁶ Biografski podatki po: Benčina: Slovenski upodablajoči umetniki / Josip M. Gorup (1898–1926), *Umetniški zbornik*, 1943, str. 239 (isto tudi: Breclj, *Primorski slovenski biografski leksikon*, 5. snopič, Gorica 1978, str. 457, in Lukežič, Riječki Rotschild, *Novi list / Mediteran*, 16.9.2001). Josip Gorup je s kratkim geslom omenjen tudi v *Enciklopediji likovnih umjetnosti* (2. zvezek, Zagreb 1962, str. 408) in *Likovni enciklopediji Jugoslavije* (1. zvezek, Zagreb 1984, str. 468). Geslo je pripravil France Stelè. Glej tudi članek Angelike Hribar v zborniku in knjigo Angelike Hribar: *Rod-*

binska kronika Dragotina Hribarja in Evgenije Šumi, Zveza zgodovinskih društev Slovenije, Ljubljana 2008.

⁷ *Planinski vestnik*, 1926, str. 290, Jakob Aljaž: Josip Gorup. Glej tudi: *Slovenski narod*, 23. 10. 1926, Triglav zahteval zopet novo žrtev, in *Lovec*, 1926, str. 398, Josip M. pl. Gorup.

⁸ *Iz zgodovine gradu Strmol na Gorenjskem*, str. 227, Angelika Hribar: Strmolski graščak Rado Hribar in njegova rodbina.

⁹ *Dom in svet*, 1924, str. 260, France Stelè: Razstave slovenske umetnosti I. 1924.

¹⁰ *Ilustrirani Slovenec*, 1926, št. 24, Pogled v umetniško razstavo Gorup – Jakac.

Razstava Gorup (levo) – Jakac (desno) v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani, maja 1926 (Ilustrirani Slovenec, 1926, št. 24).

Jakcem je Josip Gorup postal nekakšen Jakčev slikarski spremljevalec. Znano je, da se je Jakac seznanil z norveškim komponistom Haraldom Saeverudom v berlinskem stanovanju Josipa Gorupa.¹¹ Jakac je 20. junija 1922 študijsko potoval v Berlin, 23. junija pa je v družbi s prijateljem Gorupom in Saeverudom, katerega je tedaj tudi portretiral, odšel v Leipzig na koncert Saeverudove sonate.¹² Jakac, Gorup in Harald Saeverud so julija 1922 obiskali luko Sassnitz.¹³

Josip Gorup je bil na omenjeni razstavi zastopan s 56, Jakac pa s 102 deli. Delež Gorupa, ki je narisal tudi naslovnico drobnega, 28 strani obsegajočega kataloga, v katerem sta oba avtorja predstavljena vsak s po štirimi črno-belimi reprodukcijami, je bil enakovreden Jakčevemu. Gorupova in Jakčeva razstava je naletela na ugodne odmeve. Ilustrirani Slovenec je objavil fotografijo z razstave, na kateri sta slikarja, in zapisal, da je razstava vredna pozornosti zaradi velikega števila umetnin in njihove pestrosti (mdr. Jakčevi motivi iz Tunizije in Gorupove živalske študije).¹⁴

Na razstavi je bilo na ogled nekaj Gorupovih del, ki jih danes lahko najdemo v gradu Strmol. Pogrešamo vrsto krajinskih motivov v olju, ki jih našteva seznam razstavljenih del: Suđurađ (1923), Šipansko polje, Njiva na Šipanu in Otočje pri Dubrovniku (vse tri 1925). Zanimiva je bila tudi skupina treh upodobitev Save iz 1925 (olje in dva akvarela). V katalogu objavljena reprodukcija enega

izmed akvarelov prikazuje pogled na deročo reko Savo.¹⁵

Prevladovale so Gorupove živalske kompozicije. "Na razstavi v Jakopičevem paviljonu nam je prvič pokazal ves pregled svojega umetniškega delovanja" je zapisala revija Lovec. "Tu lahko sledimo razvoju ustvarjanju od trenutnih skic na lovskem pohodu, izmed katerih omenjamo posebno skice srn in lisic, pa do izvršenih živalskih podob, od katerih bi našeli predvsem 'srnjaka ob vodi', 'volkove', 'divje gosi' in 'divje koze'. Tudi ribam posveča svojo pozornost, kakor nam kažejo nekatera dela; pri 'sulcu' n. pr. je grabežljivost izborna izražena in je gibanje živali ravno tako študirano kakor pri 'srni na begu', pri 'antilopah' in pri že omenjenih 'volkovih'. Razen živalskih smo imeli priliko občudovati tudi slike iz pokrajin. Tudi tu si umetnik izbira po večinoma motive, ki so nam lovcem posebno blizu: šuščeča trava, tihi gozdovi, šumeča voda in zasneženo gorovje."¹⁶

Leta 1924 je Josip Gorup sodeloval pri pripravi na lovsko-planinsko razstavo Slovenskega lovskega društva, ki jo je na ljubljanskem velesejmu organizirala Lovska zadruga. Najbrž je dopolnil načrte in osnutke razstavnih ambientov. "Že po prvih sejah se je poverilo g. Gorupu, da začne nadaljevati predložene in od načelstva domenjane načrte in kompozicije, na katerih se je po potrebi premenila ta ali ona malenkost" Med pripravami na razstavo pa je Josip Gorup moral oditi na služenje devetmesečnega vojaškega roka (najbrž v Sarajevo). Prireditelji so poskušali doseči,

¹¹ *Likovna revija*, 1963, št. 7–8, Božidar Jakac, (brez naslova).

¹² Komelj, *Mladi Jakac*, str. 64.

¹³ *Ekspressionizem in nova stvarnost na Slovenskem* (katalog razstave v Moderni galeriji), str. 14.

¹⁴ *Ilustrirani Slovenec*, 1926, št. 24, Pogled v umetniško razstavo Gorup – Jakac.

¹⁵ *Razstava slik in grafik Josip Gorup Božidar Jakac, 23. maja – 13. julija v Jakopičevem paviljonu* (katalog razstave), Ljubljana 1926, 28 str.

¹⁶ *Lovec*, 1926, str. 225–226, Razstava akad. slikarja Josipa M. Gorupa v Ljubljani.

da bi "nadarjeni in marljivi akademični slikar" Gorup vsaj do otvoritve razstave lahko ostal v Ljubljani. Celo z brzojavko so se obrnili na vojnega ministra, vendar so bila prizadevanja zaman. Gorupa sta nadomestila predsednik Lovske zadruge inž. Fran Tavčar in njen tajnik prof. Peter Žmitek (1874–1935), ki je bil tudi sam slikar. Žmitek je organiziral pomoč svojih dijakov.¹⁷

Najbrž je bil marsikateri izmed razstavnih ambientov urejen po Gorupovem načrtu. Članek v reviji Lovca na primer podrobno opisuje reprezentančni lovski salon v Paviljonu "L": "Po zamisli in izvornih vzorcih g. J. Gorupa, pomnoženih od g. Skružnega [op. morda Václav Skrušny], je bil vznožni zidec prevlečen z dekorativno podanimi ob strani hodnika vzdolž se podečimi jeleni, košutami, srnjaki in srnami. Vsa ta dolga plast je bila med okni razdeljena v posamezne oddelke s pragozdnimi drevesi. Na vseh štirih končnih stenah stranskih ladij so bile velike dekorativne slike, ki so predočevale primitivno borbo naših pradedov z orjaškimi medvedmi; te obsežne slike so povečali po izvornih načrtih gosp. J. Gorupa pod vodstvom prof. P. Žmitka, nekateri nadarjeni učenci poslednjega."¹⁸

Josip Gorup je bil član Slovenskega lovskega društva. Ljubezen do lova je podedoval po očetu, ki je bil navdušen lovec, mdr. je bil ravnatelj Reškega lovskega društva.¹⁹ V reviji Lovca se je ohranil podatek o sodelovanju Josipa Gorupa na strelskem tekmovanju lovskega društva leta 1924. Pri streljanju na 100 metrov je bil v konkurenci 56 tekmovalcev drugi, pri streljanju na tarčo "Srnjak" z oddaljenosti 100 metrov pa sta mu pripadli prva nagrada in čast mojstrskega strelca.²⁰

Udeležil se je tudi IV. strelskega tekmovanja Slovenskega lovskega društva junija 1926 na vojaškem strelišču v Ljubljani. V streljanju na "Mednarodno tarčo" z oddaljenosti 300 metrov je v konkurenci 17 tekmovalcev dosegel prvo mesto, prvo nagrado si je priboril tudi pri lovskem streljanju s kroglo z oddaljenosti 100 metrov, v katerem je tekmovalo 72 tekmovalcev.²¹

Večino Gorupove umetniške zapuščine sta hranili slikarjeva mati Amalija in sestra Ksenija Gorup pl. Slavinjska, poročena Hribar. Leta 1939 sta likovna dela prinesli v grad Strmol. Danes je v gradu

30 Gorupovih del.²² Le ugibamo lahko, ali so to vsa Gorupova dela, ki so bila v družinski lasti. Ker gre za dela na papirju, so nekatera v dokaj slabem stanju. Nekaj Gorupovih del je bilo najbrž pri drugih sorodnikih (Vida Jeraj, Dragica Hribar, poročena Plemelj).

Josip Gorup je Radu Hribarju, ki je februarja 1926 postal njegov svak, izdelal exlibris, na katerega lahko naletimo na nekaterih knjigah iz nekdane Hribarjeve knjižnice v gradu Strmol (krokar na knjigi, spodaj ime lastnika). Rado Hribar je tudi kasneje podpiral Božidarja Jakca.

Med deli, ki so se ohranila v gradu Strmol, prevladujejo upodobitve živali v akvarelni in tempera tehniki. Na Strmolu je samo ena izmed Gorupovih krajin, naslikanih v olju. Motiv z otoka Šipan oziroma Krajina z oljkami iz 1925 priča, da je slikarja pri slikanju z oljnimi barvami zanimala gradnja motiva s pomočjo premišljenih, sorazmerno širokih nanosov goste barve. Med zgodnja Gorupova dela spada tudi troje figuralnih kompozicij, ki potrjujejo dovršeno obvladovanje slikarske tehnike in realistične predstavitve motiva.

Josip Gorup je sprva slikal predvsem pejzaže in se nato posvetil upodabljanju živali. Najbrž je bila izbira slikarskega študija v Berlinu povezana z željo po izpopolnitvi znanja v slikarskem upodabljanju živali, saj je bil eden berlinskih učiteljev Karl Georg Koch uveljavljen slikar živalskih motivov.

Velja zapisati, da bi Josip Gorup lahko postal najpomembnejši domači animalist (slikar živali). "Polagoma je obsegel vse živalstvo in ustvaril nekaj posebnih finih studij iz kraljestva vodnih bitij. Njegov nesporni talent se je začel jedva utrjevati ..." ²³ S temi besedami je Gorupa v Umetniškem zborniku predstavil umetnostni kritik Martin Benčina (1904–1958). V zborniku sta bili objavljeni tudi reprodukciji dveh Gorupovih del (Antilope, 1926, in Jelen).

Za najboljša Gorupova dela so značilni čustven odnos do motivike, izvrstno opazovanje in pozornost do intimnejših oblik narave, lahkotna eleganca ter risarsko kultivirana dekorativnost. Na nekaterih izmed kompozicij so delno vidni vplivi vzhodnjaške umetnosti (Indija, Japonska).²⁴

Izvrsten vpogled v Gorupova likovna prizadevanja nam nudijo njegove ilustracije za revijo Lovca (Glasilo slovenskega lovskega in slovenskega ribiškega društva v Ljubljani), ki presegajo zahteve tedanje vinjetne ilustracije. Ilustracije je pripravljajal od leta 1920 dalje. Prevladujejo perorisbe, nekatere ilustracije so bile najbrž zasnovane v barvah (akvarel

¹⁷ Lovca 1924, str. 316–318, L. Z.: Priroda Slovenije / Lovsko-planinska razstava na letošnjem ljubljanskem velesesjmu. (L. Z. je morda Lenart Z. Podjelovčan)

¹⁸ Lovca 1924, str. 323, L. Z.: Priroda Slovenije / Lovsko-planinska razstava na letošnjem ljubljanskem velesesjmu.

¹⁹ Iz zgodovine gradu Strmol na Gorenjskem, Marija Cvetko: Spomini na Strmol. Vilma Mlakar, roj. Urh – nekdanja strmoška sobarica.

²⁰ Lovca, 1924, str. 215–216, Zvonko Juvačič: Letošnje tekmovalno streljanje.

²¹ Lovca, 1926, str. 277–278, Vilko Turk: Uspehi IV. tekmovalnega streljanja S.L.D..

²² Glej tudi: Iz zgodovine gradu Strmol na Gorenjskem, str. 303–315, Damir Globočnik: Slikarska zbirka v gradu Strmol.

²³ Umetniški zbornik, 1943, str. 239, Martin Benčina: Slovenski upodabljači umetniki / Josip M. Gorup (1898–1926).

²⁴ Šijanec, Sodobna slovenska likovna umetnost, str. 140.

in tempera). Gorup je na njih prikazal živali v naravnem okolju. Samo štirje prizori so figuralni, na eni vinjeti je zasnežena gorska pokrajina s kočo. Gorupovo delo sta tudi risba (lovec na preži) za ovojno naslovno stran posameznih številk revije, ki je bila v uporabi do leta 1941, in lovec s ptičarjem na naslovnici vezanih letnikov revije.²⁵ Nameraval je izdelati novo naslovnico in drugo likovno opremo Lovca,²⁶ kar se ni uresničilo. Pripravil pa je nov znak in pasje svetinjice za Klub ljubiteljev ptičarjev.²⁷

Sodeč po zapisu iz leta 1922 je Gorup dovolil brezplačno objavo svojih del v reviji Lovec: "*Začetne vinjete posameznih števil in naslovna risba letošnjega letnika kakor tudi poedine z 'J.G.' zaznamovane vinjete v listu so izvirno delo akad. slikarja Josipa Gorupa. Prepustil jih je našemu društvu brezplačno, za kar se mu toplo zahvaljujemo.*"²⁸ Gorupove ilustracije, akvarele in slike zlahka prepoznamo po monogramu s stiliziranimi začetnicami imena in priimka.

Pri večini Gorupovih živalskih upodobitev je v ospredju dokumentarna težnja. Osrednja pozornost je posvečena prepričljivo realistično oživiljeni upodobitvi posamezne divje živali. Josip Gorup si je morda pomagal s fotografijami ali reprodukcijami del drugih slikarjev. Predvsem pa je veliko slikal v naravi. V reviji Lovec lahko preberemo: "*Gorup je bil prvovrsten slikar lovskih živali, ki jih je kot pravi lovec temeljito poznal. 'Lovec' je prinašal več let pomanjšane posnetke nekaterih njegovih proizvodov, ki jih je večinoma izdelal po opazovanjih divjadi v naravi.*"²⁹

Mnoge kompozicije potrjujejo hitro likovno dozorevanje nadarjenega slikarja in ilustratorja, ki je obvladal risarske in slikarske tehnike (perorisba, akvarel). Živalski motiv je postal samo del preudarno usklajene slikarske kompozicije.

Reprodukcije v reviji Lovec:

1920
Ruševca (str. 1), Srnjad (str. 53), Srna – shema (str. 103)

1921
Srnjad (str. 49), Divji petelin (str. 97), Gams (str. 301)

1922
Gams (naslovna risba), Koča v snegu (str. 1), Lisica (str. 45), Divje gosi (str. 69), Lovec strelja na ptice (str. 101), Ruševca (str. 145), Planinski orel (str. 209), Zajca (str. 233), Srnjad (str. 265), Srnjak (str. 305), Jazbeca (str. 377), Jazbec (str. 413)

1923
Risba lovca na ovitku, 6 ilustracij-likovnih prilog k članku Antona Šivica "Lovstvo v Sloveniji": Srnjad (str. 339), Gamsi (str. 340), Ruševca (str. 344), Ruševca, 1923 (str. 345), Gozdni jereb (str. 347), Lisica in srna (str. 349)

1924
Gams (str. 17, ponatis iz 1922), Lisica na preži (str. 179), Ruševca (str. 231), Jesenski izlet na lov (str. 359)

1925
Sulec (str. 26), Lisica (str. 45, ponatis iz 1922), Divji petelin (str. 121), Ruševca (str. 146, ponatis iz 1924), Ruševca (str. 157, ponatis iz 1920), Jeleni (str. 253), Gozdni jereb (str. 429, ponatis iz 1923)

1926
3 ilustracije članka J. Medvoški: "Stari lovski običaji": Lovca (str. 33), Ustreljena srna (str. 36) in Vejica na sledi obstreljene divjadi (str. 38), Polh (str. 65), 4 ilustracije-likovne priloge članka Antona Šivica, "Naselbina kozorogov v Karavankah (v okolici Ljubelja)": str. 169, 171, 173 – na risbi je napis: Sv. Ana, 29. I. 1925, in str. 175, Srnjad (str. 201), Jazbec (str. 301), Gamsi, 1925 (str. 337), Kuni zlati, 1925 (str. 369)

1927
Jereb (naslovna vinjeta), Srne na krmišču (str. 45), Divji petelin, 1926 (str. 133), Ruševca, 1923 (str. 169, ponatis iz 1923), Jelen (str. 249), Medved (str. 268), Planinski orel (str. 377, ponatis iz 1922)

1928
Divje gosi (str. 249, ponatis iz 1922), Srne na krmišču (str. 377, ponatis iz 1927)

1929
Lisica (str. 144), Gams (str. 421)

1930
Gamsi (str. 1), Streljanje na tarčo (str. 11 in 268), Srne na krmišču (str. 37, ponatis iz 1927), Srnjad (str. 104, ponatis iz 1920), Ruševca (str. 117, ponatis iz 1922), izrez ilustracije Divji petelin (str. 129, ponatis iz 1927), Ruševca, 1923 (str. 164, ponatis iz 1923), Divje gosi (str. 253, ponatis iz 1922), Jesenski izlet na lov (str. 218, ponatis iz 1924)

²⁵ Po drugi svetovni vojni je bila na naslovnici vezanih letnikov revije Lovec (List za lov in kinologijo) ilustracija lovca na preži, ki jo je Gorup pripravil za naslovnice posameznih števil revije.

²⁶ Lovec, 1926, str. 398, Josip. M. pl. Gorup.

²⁷ Lovec, 1926, str. 225–226, Razstava akad. slikarja Josipa M. Gorupa v Ljubljani.

²⁸ Lovec, 1922, str. 434, Začetne vinjete.

²⁹ Lovec, 1926, str. 398, Josip. M. pl. Gorup.

1931

Ruševac (str. 127, ponatis iz 1922), Divji petelin (str. 135, ponatis iz 1926), Lisica (str. 332), Kozorogova samica (str. 387, risba iz 1925, ponatis iz 1926), Gamsi (str. 417, ponatis iz 1930)

1932

Divje gosi (str. 48, ponatis iz 1922), Ruševac, 1923 (str. 138, ponatis iz 1923), Divji petelin (str. 160, ponatis iz 1921), Srnjad (str. 194, ponatis iz 1923), Planinski orel (str. 210, ponatis iz 1922), Srna (str. 223, ponatis iz 1922), Jazbec (str. 232, ponatis iz 1926), Ustreljena srna (str. 253, ponatis iz 1926), Gozdni jereb (str. 300, ponatis iz 1923), Lovca (str. 374, ponatis iz 1926), Kolonija kozorogov (str. 426, ponatis iz 1926)

1933

Lisica in srna (str. 63, ponatis iz 1923), Lisica (str. 68), Lisica na preži (str. 237, ponatis iz 1924), Srna (str. 250, ponatis iz 1922), Gams (str. 411, ponatis iz 1929), Gamsi, 1925 (str. 429, ponatis iz 1926)

1934

Ruševac (str. 107, ponatis iz 1922), Srnjad (str. 188, ponatis iz 1920), Jereb (str. 418, ponatis iz 1927), Gamsi (str. 446, ponatis iz 1926)

1935

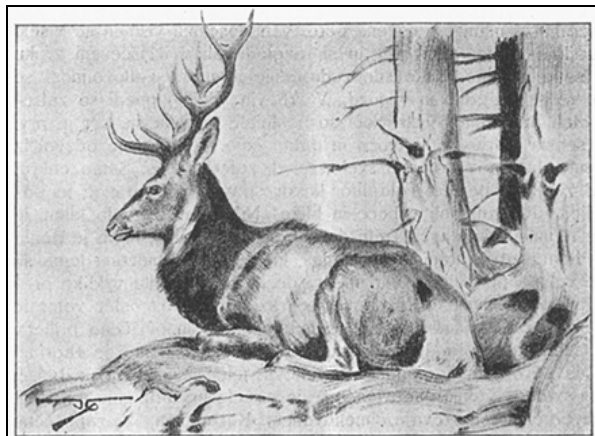
Ustreljena srna (str. 265, ponatis iz 1926)

1937

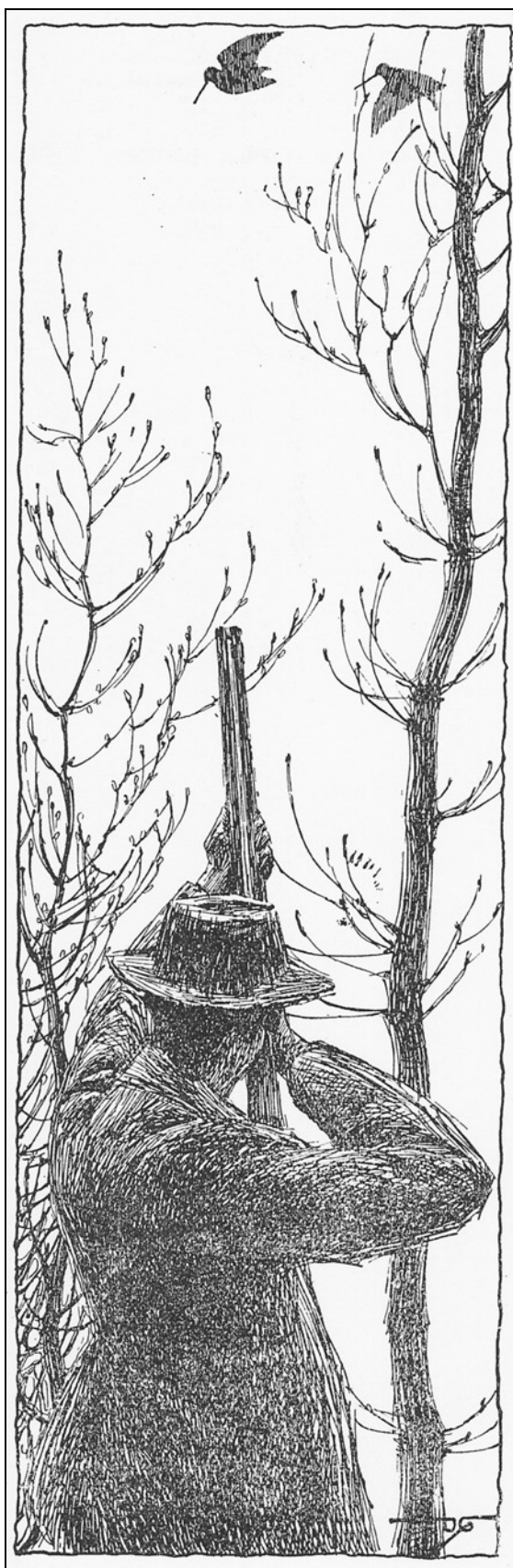
Gams, 1921 (posebna likovna priloga št. 11)

1939

Srne na krmišču (str. 5, ponatis iz 1927), Srnjad (str. 300, ponatis iz 1926) in Lisica in srna (str. 500, ponatis iz 1923)

Jelen, 1927.

Lovca strelja na ptice, 1922.

Gamsi, 1923.

Koča v snegu, 1922.

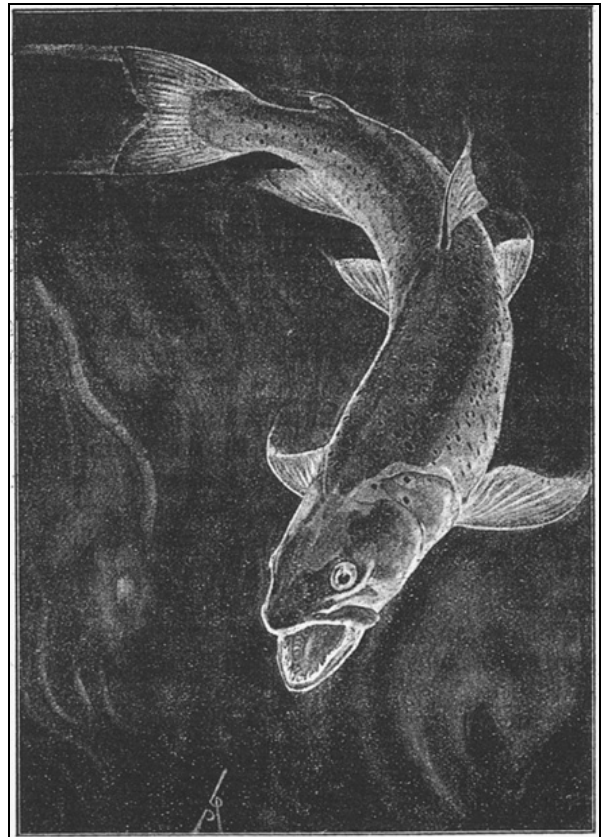
Loovca, 1926 (desni je Jozijev stric Aleksander Gorup).

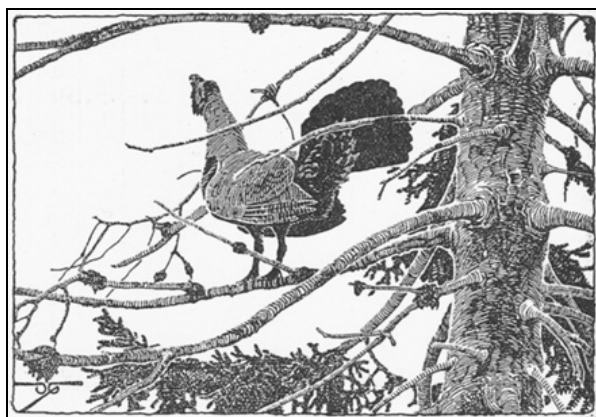
Srne na krmišču, 1927.

Srnjak, 1922.

Sulec, 1925.

Ruševec, 1923.

LITERATURA

- Aljaž, Jakob: Josip Gorup. *Planinski vestnik*, 1926, str. 290.
- Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler: von Antike bis zur Gegenwart* (ur. Ulrich Thieme in Felix Becker). Leipzig : E. A. Seeman, 1907–1950.
- Benčina, Martin: Slovenski upodablajoči umetniki / Josip M. Gorup (1898–1926). *Umetniški zbornik*, 1943, str. 239.
- Brecelj, Marijan: geslo o J. Gorupu. *Primorski slovenski biografski leksikon*, 5. snopič, Gorica : Goriška Mohorjeva družba, 1978.
- Ekspresionizem in nova stvarnost na Slovenskem* (katalog razstave v Moderni galeriji). Ljubljana, 1986.
- Iz zgodovine gradu Strmol na Gorenjskem*. Kronika 54, št. 2, 2006.
- Jakac, Božidar: (brez naslova). *Likovna revija*, 1963, št. 7–8.
- Komelj, Milček: *Mladi Jakac*. Ljubljana : Slovenska matica, 2000.
- Lukežič, Irvin: Riječki Rotschild. *Novi list / Mediteran*, 16. 9. 2001.
- Ottův slovník naučný nové doby*. Zvezek III–2. Praha, 1935.
- Pogled v umetniško razstavo Gorup – Jakac. *Ilustrirani Slovenec*, 1926, št. 24.
- Razstava slik in grafik Josip Gorup Božidar Jakac, 23. maja – 13. julija v Jakopičevem paviljonu* (katalog razstave). Ljubljana, 1926.
- Saur Allgemeines Künstler-Lexikon der Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker*, Band 34. Engel-Eschini, München in Leipzig: Saur, 2002.
- Šijanec, Fran: *Sodobna slovenska likovna umetnost*. Maribor : Založba Obzorja, 1961.